

Nr 1261

Av herr **Werner m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 36, angående vissa anslag ur kyrkofonden, m. m.

(Lika lydande med motion nr 1036 i Första kammaren)

Till Svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelse utgår för närvarande — såsom framgår av Kungl. Maj:ts proposition nr 36 år 1970 — 18 kyrkofondsbidrag om vardera 31 250 kronor årligen för avlöande av präster som är anställda i styrelsens tjänst i utlandet. Vidare framgår det att sjömansvårdsstyrelsen nu begär en viss uppräknig av nämnda bidrag. Styrelsen har i sitt äskande anfört bl. a. följande:

Vad gäller sjömansprästernas avlöande finns allfort en avvikelse från vad som i dag gäller för det övervägande flertalet anställda i statlig tjänst liksom för samtliga församlingspräster i hemlandet. Den kontantlön, som de kyrkofondsavlönade sjömansprästerna erhåller, förutsätter för att den skall vara likvärdig med en komministers löneförhållanden i hemlandet, att fri bostad tillhandahålles genom sjömansvårdsstyrelsens försorg. Detta torde ha sin grund i att kyrkofondsbidraget till sjömanspräst fixerades till sin storlek på den tiden, då det var praxis att en församlingspräst i Sverige hade fri tjänstebostad. (Kyrkofondsbidraget har därefter endast höjts med procentuella tillägg som motsvarat de statligt anställdas lönepåslag.)

De kyrkofondsavlönade sjömansprästerna har således hela tiden haft dels en kontantlön, som motsvarat kyrkofondsbidraget, dels förmånen av fri bostad, vilken del av lönen styrelsen svarat för.

Så länge verksamheten huvudsakligen bedrevs genom fast etablerat arbete på ett begränsat antal platser, där sjömansvårdsstyrelsen oftast förfogade över egna fastigheter, var denna ordning för styrelsen relativt litet krävande. I sjömanskyrkans lokaliteter ingick en lägenhet som den tjänstgörande prästen fick disponera.

Med nuvarande mera elastiska arbetsförhållanden, då sjömansprästerna icke sällan attacheras till andra länders institutioner eller försöksverksamhet upptages i lånade eller förhyrda lokaler, blir bostadsfrågan genomgående betydligt mer kostnadskrävande. När den fria bostaden utgör en löneförmån, bör tjänsteinnehavaren ju kunna kräva en standard, som någorlunda motsvarar kontantlönebortfallet.

Sjömansvårdsstyrelsen vill ifrågasätta om icke det ur kyrkofonden utgående bidraget borde beräknas på ett sådant sätt att det också kunde täcka boendekostnaden. Sjömansprästerna skulle i sådant fall åläggas att betala hyra för sin bostad enligt samma grunder som gäller för präster som tjänstgör i hemlandet.

Styrelsen hemställer i enlighet härmed om att ett schablonbelopp å tills

vidare 300 kronor per månad beräknas för boendekostnaden. Varje kyrkofondsbidrag skulle således ökas med 3 600 kronor och därefter betraktas som en bruttolön. Liksom hittills skulle sjömansvårdsstyrelsen med egna medel svara för dyrortstillägg, inklusive eventuellt överskjutande hyresbelopp för tjänstebostad.

Styrelsen förmenar, att de kyrkofondsavlönade sjömansprästerna därigenom skulle uppnå den paritet med präster i hemlandstjänst, som kan anses vara sakligt motiverad.

Ett så konstruerat kyrkofondsbidrag skulle dessutom avsevärt underlätta en mycket önskvärd anpassning av sjömansprästernas löne- och pensionsförhållanden till det statliga lönesystemet, vilket nu stöter på svårigheter, eftersom det kontanta kyrkofondsbidraget icke utgör bruttolön och förmånen av fri bostad tillhandahålles med hjälp av enskilda medel.

Kammarkollegiet har vid sin behandling av denna framställning anfört bl. a. följande:

Kollegiet som vill erinra om att sjömansvårdsstyrelsen tidigare erhållit anslag för vissa kostnader i anslutning till sjömansprästernas tjänstgöring — år 1965 medgavs sålunda ett särskilt omkostnadsbidrag å 3 000 kronor för täckande av kostnaderna för pensions- och grupplivförsäkringsavgifter och år 1969 ett särskilt vikariebidrag å 1 500 kronor för täckande av viss del av kostnaderna för löner och resor för vikarier — anser sig mot angiven bakgrund icke vilja motsätta sig att ur kyrkofonden får utgå ett mot vart och ett av de ur fonden utgående avlöningsbidragen svarande särskilt tillägg för boendekostnader å 3 600 kronor per år.

Departementschefen menar sig emellertid inte vara »beredd att tillstyrka det ganska betydande tillägg för bostadskostnader som styrelsen har begärt».

Någon annan motivering till sitt avslagsyrkande än att det äskade tillägget skulle vara kostnadskrävande har departementschefen således icke anfört, vilket torde ge vid handen att någon principiell invändning inte kan anses befogad.

Motionärerna delar i så fall den uppfattningen och anser styrelsens begäran så starkt underbyggd att den bör röna riksdagens bifall.

Det torde numera råda full enighet om att beträffande tjänster inom och utom landet, för vilka riksdagen lönemässigt tagit ansvar, bör *samtliga* lönekostnader bäras av »det allmänna». Den ståndpunkten har man tydligtvis också hittills varit beredd att intaga, vilket kammarkollegiet hänvisat till, då man erinrar om att riksdagen beviljat bidrag jämväl för pensionskostnader m. m.

Det kan i sammanhanget vara skäl att erinra om att sjömanspräster, som tjänstgör i inländska hamnar — exempelvis Stockholm, Malmö och Hälsingborg — uppbär bruttolöner (de är avlönade som stiftsadjunkter, i vissa fall förste stiftsadjunkter).

Vi erinrar också om att departementschefen i samma proposition nr 36 förklarar sig villig att tillstyrka att medel ur kyrkofonden anvisas för två

nya tjänster som förste stiftsadjunkt för finsktalande personer i Sverige. Vi vill uttala vår tillfredsställelse härmed men finner det föga logiskt, att man är beredd att godkänna löneutgifter på 42 000—45 000 kronor per tjänst när det avser verksamhet bland utlänningar i Sverige men hesiterar för en uppräknig till knappa 36 000 kronor när det gäller ett arbete bland svenska landsmän i utlandet, därtill en verksamhet, vilken åtnjuter så allmänt erkännande som den våra sjömanspräster utför i internationella storhamnar.

Vid 1968 års allmänna kyrkomöte yttrade ledamoten, sjökaptén Anders Thore, bl. a. följande:

Av egen erfarenhet vet jag vad det innebär att vara sjöman och vad det betyder att vi ute i världen har en sjömanskyrka. Det är en erfarenhet som jag delar med tusentals sjöfarande. I våras yttrade sig i detta hus sjöfolksombudsmannen och riksdagsmannen Gunnar Carlsson från Göteborg i en fråga som gällde sjömansprästernas löner. Hans anförande — som var mycket positivt gentemot sjömanskyrkan — utmynnade i påståendet att även om statsmakterna på sistone har visat välvilja och tillmötesgående föreligger det ändå en eftersläpning när det gäller lönerna från kyrkofonden till sjömansprästerna, och den eftersläpningen måste avhjälpas. Detsamma har helt nyligen uttalats här på kyrkomötet, när andra tillfälliga utskottet lade fram sitt betänkande med anledning av granskningen av sjömansvårdsstyrelsens verksamhetsberättelse. — — —

Åtminstone för mig som sjöman förefaller det obegripligt att en präst som i sin församling här hemma avlönas av allmänna medel plötsligt måste få sin lön hopskrapad av insamlade medel, när han i en utländsk hamn får en församling av visserligen inte bofasta men dock svenska sjömän.

Sjömansvårdsstyrelsen söker enligt vår uppfattning på ett föredömligt sätt följa sjöfartens växlingar. Man har i dag 39 arbetsplatser utomlands. 13 nya verksamhetsstationer upptogs under tioårsperioden 1960—1969. Av dessa ligger elva i transoceanaländer.

Icke minst har man inriktat sig på sydamerikanska, afrikanska och asiatiska hamnar med otillfredsställande sociala förhållanden. I utvecklingsländerna är det av naturliga skäl svårt att hålla kontroll över allsköns profitörer som opererar i hamngränderna. Ofta saknas — tills sjömanskyrkan inrättas — ett hyggligt alternativ till de i alla avseenden skumma schappen och krogarna i hamnområdet.

Det måste enligt vår mening vara angeläget att samhället med alla tillgängliga medel stöder den pionjärverksamhet som sjömansprästerna här bedriver till vårt sjöfolks gagn.

Med hänsyn till rättvisa och konsekvens finner vi välmotiverat att lönemässigt ställa våra sjömanspräster utomlands i paritet med motsvarande tjänsteinnehavare i hemlandet, varför vi yrkar att av kyrkofondsmedel måtte utgå jämväl boendekostnader åt präster i sjömansvårdsstyrelsens utlandstjänst.

Med hänvisning till vad i motionen anförts hemställes,

att riksdagen med anledning av proposition nr 36, II: 10 mom. d måtte medge att ur kyrkofonden utgår 19 bidrag om vardera 35 750 kronor för budgetår för avlöning av präster, som är anställda i Svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelses tjänst.

Stockholm den 1 april 1970

Mårten Werner (m)

B.-O. Thylén (m)

Stig Josefson (cp)

i Arrie

Eric Nelander (fp)

Arne Persson (cp)

Sigfrid Löfgren (fp)

i Heden

Eva Åsbrink (s)

Evert Svensson (s)

i Kungälv